

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 577/2013-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. novembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. A., Česká republika, zastúpenej advokátom JUDr. L. M., Česká republika, vo veci namietaného porušenia čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 9 Co 259/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. A. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. septembra 2013 doručená sťažnosť M. A., Česká republika (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 9 Co 259/2013. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 19. septembra 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je pozostalou dcérou po J. Š. (ďalej len „poručiteľ“), a to spolu so svojimi bratmi M. a J.

Rozsudkom bývalého Krajského vojenského súdu Košice sp. zn. Ktr 406/50 zo 14. mája 1950 bol poručiteľ uznaný vinným zo zločinu porušenia subordinácie podľa § 145, § 146 písm. c) a § 149 ods. 9 Vojenského trestného zákona vo vtedy platnom znení a bol odsúdený k trestu zostreného žalára v trvaní 9 mesiacov nepodmienečne. Išlo o to, že odoprel vykonávať vojenskú službu, pretože mu v tom bránilo náboženské presvedčenie Svedka Jehovovho.

Uznesením Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 1 Rtv 68/91 z 21. novembra 1991 v znení opravného uznesenia z 11. februára 1992 došlo k zrušeniu rozsudku Krajského vojenského súdu Košice vo výroku o treste, a to v rámci súdnych rehabilitácií. Nadväzným rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 1 Rtv 68/1991 z 11. decembra 1991 mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní jedného mesiaca, a to pri nezmenenom výroku o vine.

Oznámením bývalého Federálneho ministerstva obrany sp. zn. RTr 280/92 z 30. novembra 1992 bol poručiteľ čiastočne odškodnený.

Uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 5 Nt 7/2009-36 z 20. novembra 2009 boli všetky dovtedy právoplatné rozhodnutia zrušené a následným uznesením č. k. 2 Tv 2/10-20 z 18. apríla 2011 bolo trestné stíhanie poručiteľa zastavené, keďže žalovaný skutok nie je trestným činom.

Prípisom z 28. júna 2011 požiadala sťažovateľka ako dedička po poručiteľovi o odškodnenie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“). Ministerstvo však na žiadosť neodpovedalo a šesťmesačná lehota na predbežné prerokovanie nároku márne uplynula.

Po márnom uplynutí šesťmesačnej lehoty sa sťažovateľka rozhodla obrátiť na všeobecný súd. S ohľadom na to, že ministerstvo niekedy vydáva samostatné rozhodnutia o náhrade ušlého zárobku, o trovách obhajoby a o ostatných položkách, ako aj s prihliadnutím na prax niektorých súdov, ktoré v obdobných kauzách vyčleňujú jednotlivé nároky na samostatné konanie, podala sťažovateľka Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) dve žaloby. V jednej sa domáhala ušlého zárobku, v druhej náhrady trov trestného konania a výkonu trestu. Predmetom tejto sťažnosti ústavnému súdu je iba rozhodnutie týkajúce sa náhrady trov trestného konania a výkonu trestu. Druhého konania o náhrade ušlého zárobku sa táto sťažnosť netýka.

Sťažovateľka 28. marca 2012 podala okresnému súdu žalobu, v ktorej sa domáhala náhrady trov trestného konania a výkonu trestu v celkovej výške 3,87 € s prísl. Išlo o jednu tretinu nároku, ktorý by mal porúčiteľ, keby žil.

Ešte predtým, ako by okresný súd o žalobe konal, 4. júna 2012 ministerstvo priznalo sťažovateľke náhradu trov trestného konania a výkonu trestu v požadovanej výške 3,87 €. S ohľadom na túto skutočnosť sťažovateľka 26. júla 2012 oznámila okresnému súdu, že jej požiadavka bola uspokojená, a navrhla zastaviť konanie s tým, že vzhľadom na ustanovenie § 146 ods. 2 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku žiada o náhradu trov konania.

Uznesením okresného súdu č. k. 8 C 80/2012-36 z 8. marca 2013 bolo konanie zastavené a ministerstvu uložené zaplatiť trovy konania vo výške 72,69 €. Na základe odvolania ministerstva uznesením krajského súdu č. k. 9 Co 259/2013-50 z 31. mája 2013 bolo uznesenie okresného súdu zmenené tak, že sťažovateľke nebola náhrada trov konania priznaná, a to s poukazom na neprimeranú výšku týchto trov.

Podľa názoru sťažovateľky kľúčovou otázkou je, kedy je v prípade tzv. drobného sporu náhrada trov konania neprimeraná a ako treba prípadnú neprimeranosť riešiť.

Krajský súd vychádzal z toho, že neprimeranosť sa meria nielen pomerom výšky pohľadávky a výšky trov, ale aj tým, ako jednoduchý spor vznikol. S týmto názorom možno

v zásade súhlasiť. Napriek tomu práve vyhodnotenie tejto skutočnosti svedčí o neústavnosti uznesenia krajského súdu.

Predovšetkým je podstatné, že spor vznikol kvôli tomu, že ministerstvo nesplnilo svoju zákonnú povinnosť prerokovať žiadosť sťažovateľky v šesťmesačnej lehote. Sťažovateľka sa preto musela obrátiť so svojim nárokom na slovenský všeobecný súd, a to i napriek tomu, že žije v Českej republike, nemá právnické vzdelanie, a preto si na vymáhanie svojho oprávneného nároku najala advokáta. Preto za účelne vynaložené trovy treba považovať tie, ktoré špecifikuje ustanovenie § 137 Občianskeho súdneho poriadku. Medzi ne patrí i odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát. Primeranosť trov právneho zastúpenia je v týchto prípadoch odvodená z advokátskej tarify. Primeranosť trov možno vyvodit' i zo správania sa účastníkov. V danom prípade si úradníci ministerstva boli veľmi dobre vedomí toho, že nárok sťažovateľky je oprávnený, a preto ešte skôr, než okresný súd začal vo veci meritórne konať, priznali sťažovateľke žalovaný nárok. O primeranosti trov možno uvažovať i z toho hľadiska, či pre povinnú stranu nie je náhrada trov zdrvujúca, alebo dokonca likvidačná. Sťažovateľka je toho názoru, že pokiaľ ministerstvo disponuje mnohomiliardovým rozpočtom, potom čiastka 72,69 € pre ňu nie je ani zdrvujúca, ale ani likvidačná. Primeranosť náhrady trov tiež znamená, že nikto nesmie byť v konaní „trestaný za úspech“. Práve k tomu došlo v danom prípade, keď sťažovateľka má zo svojho hradiť trovy konania, ktoré svojou nečinnosťou vyvolali úradníci ministerstva, pričom sťažovateľka spor nijako nezavinila, iba sa oprávnene domáhala toho, čo jej nakoniec bolo priznané ešte predtým, než okresný súd meritórne rozhodol. Napokon treba prihliadnuť na to, že základ celého sporu spočíva v nezákonnostiach spôsobených minulým nedemokratickým režimom.

Ďalej je podstatné, že i keby k nejakej neprimeranosti trov došlo, nemožno to riešiť tým, že súd „potrestá“ úspešného žalobcu tak, že bez ohľadu na okolnosti prípadu bude musieť platiť všetky trovy konania zo svojho. Skôr by malo dôjsť k rozumnému kráteniu náhrady trov napr. tam, kde úspešná strana účtovala síce preukázané úkony právnych služieb, ktoré ale nesmerovali k priamemu vybaveniu veci, cestovné výdavky použitím drahšieho dopravného prostriedku, hoci bolo možné použiť i lacnejší, trovy konania boli

účtované podľa advokátskej tarify, avšak v prípade inkasnej agentúry kupujúcej za zlomok ceny tisíce drobných pohľadávok. Daný prípad nie je taký, pretože sťažovateľka účtuje iba minimálny počet úkonov v najnižšej tarifnej sadzbe a žiadne cestovné výdavky. Nie je ani žiadnou inkasnou agentúrou, ale 70-ročnou dôchodkyňou, ktorá sa súdnymi spormi nezaobrá, iba sa oprávnene domáhala odškodnenia za nezákonné väznenie svojho otca (poručiteľa).

Sťažovateľka poukazuje na rozhodnutia krajského súdu v obdobných prípadoch, v ktorých došlo k priznaniu plnej náhrady trov konania, hoci šlo o tzv. drobné spory. Ide napr. o uznesenia krajského súdu č. k. 5 Co 434/2012-24, č. k. 5 Co 492/2012-91, č. k. 6 Co 18/2013-42 (vo veci brata sťažovateľky J.), č. k. 5 Co 213/2013-66, č. k. 5 Co 259/2013-34. Dovoľáva sa aj nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 210/2013-28 zo 4. júla 2013 vo veci brata sťažovateľky M.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov listiny a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 259/2013 s tým, aby bolo uznesenie z 31. mája 2013 zrušené. Domáha sa aj náhrady trov právneho zastúpenia vo výške 275,94 €.

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 9 Co 259/2013-50 z 31. mája 2013 vyplýva, že ním bolo zmenené uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 81/2012-36 z 8. marca 2013 vo výroku o náhrade trov konania tak, že sa sťažovateľke náhrada trov konania nepriznáva. Uznesením okresného súdu bola sťažovateľke priznaná náhrada trov právneho zastúpenia v sume 72,69 €. Sťažovateľka sa domáhala zaplatenia istiny vo výške 3,87 € s prísl. ako náhrady trov trestného konania a výkonu trestu poručiteľa. Pred uskutočnením prvého pojednávania vzala žalobu späť v celom rozsahu, keďže ministerstvo jej oznámením zo 4. júna 2012 priznalo požadovanú sumu 3,87 €. Okresný súd preto konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku s tým, že z procesného hľadiska zavinielo zastavenie konania ministerstvo, ktoré žalobou uplatňovaný nárok

uspokojilo až po podaní žaloby okresnému súdu, a preto priznal sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 72,69 €. Podľa názoru krajského súdu treba vychádzať z ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť. Toto ustanovenie je ustanovením s tzv. relatívne neurčitou hypotézou, ktorá ponecháva na zváženie súdu, či trovy konania sú voči uplatnenej pohľadávke neprimerané, a čo vôbec treba pod neprimeranosťou rozumieť. Zo skutkového stavu je zrejmé, že sťažovateľka vzala návrh na začatie konania v celom rozsahu späť pre správanie ministerstva. Vzhľadom na skutočnosť, že ministerstvo uspokojilo nárok až po podaní návrhu okresnému súdu, treba vychádzať z toho, že návrh na začatie konania bol podaný dôvodne. Preto podľa § 146 ods. 2 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku sťažovateľke vzniklo právo na náhradu trov konania zo strany ministerstva. Sťažovateľke vznikli trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 72,69 €. Keďže vzhľadom na ustanovenie § 200ea ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku išlo o drobný spor a uvedené trovy právneho zastúpenia boli voči pohľadávke, ktorú prevyšujú niekoľkonásobne, neprimerané, nesprávne rozhodol okresný súd, keď sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia priznal v uplatnenej výške a neaplikoval na vec ustanovenie § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Za drobný spor treba považovať konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, akým je nepochybne aj predmetné konanie. Sťažovateľka si v prípade úspechu v konaní uplatňovala náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby po 16,60 € (prevzatie a príprava zastúpenia, návrh na začatie konania a písomné podanie – návrh na zastavenie konania), ako aj trikrát režijný paušál po 7,63 € a 20 % dane z pridanej hodnoty, celkom 72,69 €. Z toho je zrejmé, že sťažovateľkou uplatnená výška náhrady trov zjavne prekračuje výšku uplatňovaného peňažného plnenia. Vzhľadom na ustanovenie § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku už len z tohto dôvodu možno považovať trovy konania voči pohľadávke za neprimerané. Takáto situácia nastáva evidentne vtedy, keď trovy konania v úhrne dosahujú vyššiu sumu než samotná uplatňovaná pohľadávka. Neprimeranosťou však nemožno rozumieť iba zjavný nepomer medzi výškou uplatňovanej drobnej pohľadávky a výškou trov konania, ale aj samotný vznik trov konania v prípadoch jednoduchých sporov.

Z nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 210/2013-28 zo 4. júla 2013 vyplýva, že ním bolo vyslovené porušenie práv brata sťažovateľky M. podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 598/2012 s tým, že uznesenie z 30. novembra 2012 o nepriznaní náhrady trov konania bolo zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. V danej veci sa uplatňoval nárok na rehabilitačné odškodnenie v sume 27,66 €, pričom okresný súd po oznámení, že nárok bol uspokojený, konanie zastavil a priznal náhradu trov v sume 72,69 €. Krajský súd však toto uznesenie zmenil tak, že náhradu trov nepriznal. Podľa názoru krajského súdu brat sťažovateľky M. nekonal hospodárne, keď nepodal spoločnú žalobu so svojimi súrodencami. Podľa názoru ústavného súdu ak krajský súd zmenil rozhodnutie okresného súdu a aplikáciou ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nepriznal bratovi sťažovateľky náhradu trov konania, konal v rozpore so zákonom. S názorom krajského súdu, že šlo o nehospodárne konanie, keďže nebola podaná spoločná žaloba všetkých súrodencov, nemožno z hľadiska ústavnosti vo vzťahu ku konkrétnemu riešenému prípadu súhlasiť, a preto ho možno označiť za ústavne neudržateľný. Žiadne ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku totiž neukladalo žalobcovi, ktorý mal voči žalovanému rovnaké nároky ako jeho súrodenci, aby ich spolu s nimi uplatňoval spoločnou žalobou. Je výlučne vecou slobodného rozhodnutia (vôle) žalobcu, akým spôsobom sa rozhodne uplatniť si svoje práva. Ústavný súd preto dospel k záveru, že hoci suma trov konania u sťažovateľa predstavuje bagatelnú čiastku, zo strany krajského súdu išlo o výklad hraničiaci so svojvôľou, ktorý je v rozpore s princípom materiálnej spravodlivosti.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 213/2013-66 z 30. apríla 2013 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na zaplatenie rehabilitačného odškodnenia vo výške 995,82 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 354,84 €. Podľa názoru krajského súdu okresný súd správne rozhodol, keď navrhovateľovi priznal plnú náhradu trov právneho zastúpenia. Žiadne dôvody na aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nezistil. Prihliadol pritom na charakter sporu (rehabilitačné odškodnenie za nezákonné väznenie), ako aj výšku priznanej náhrady trov konania, ktorá sa vo vzťahu

k výške istiny nejaví ako neprimeraná, resp. vyžadujúca uplatnenie moderačného práva podľa § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 18/2013-42 z 28. februára 2013 bolo vo veci brata sťažovateľky J. potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na zaplatenie rehabilitačného odškodnenia vo výške 27,66 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 36,36 €, teda v polovici vo vzťahu k uplatneným trovám. Podľa názoru krajského súdu správny bol postup okresného súdu, keď trovy právneho zastúpenia navrhovateľa znížil na polovicu podľa ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vzhľadom na to, že trovy právneho zastúpenia boli voči pohľadávke, ktorú prevyšovali viac než dvojnásobne, neprimerané.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 492/2012-91 z 30. novembra 2012 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné odškodnenie vo výške 39,18 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľke trovy konania vo výške 87,72 €. Podľa názoru krajského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania nie je v zmysle § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku daná povinnosť primerane znížiť náhradu trov konania. Znížiť ich možno až po zhodnotení všetkých skutočností týkajúcich sa sporu, jeho charakteru, ako aj samotnej výšky uplatnenej náhrady trov. Výška priznanej náhrady trov v sume 87,72 € sa nejaví ako neprimeraná vzhľadom na výšku uplatnenej istiny.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 259/2013-34 z 30. apríla 2013 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné odškodnenie vo výške 7,44 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané zaplatiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 72,96 €. Podľa názoru krajského súdu správne rozhodol okresný súd, keď priznal navrhovateľovi plnú náhradu trov právneho zastúpenia. Neboli zistené žiadne osobitné dôvody podľa § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, a to s prihliadnutím na charakter sporu (rehabilitačné odškodnenie navrhovateľa za

nezákonné väznenie), ako aj výšku náhrady trov, ktorá sa vo vzťahu k výške uplatnenej istiny nejaví ako neprimeraná a vyžadujúca uplatnenie moderačného práva.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 434/2012-24 z 28. septembra 2012 bolo zmenené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné odškodnenie vo výške 6,64 € bolo vyslovené, že sa náhrada trov konania navrhovateľovi nepriznáva, a to tak, že ministerstvo bolo zaviazané zaplatiť navrhovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 72,69 €. Podľa názoru krajského súdu postup pri rozhodovaní o trovách konania podľa § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nie je a nemôže byť pravidlom pri rozhodovaní o sporoch s nízkou hodnotou sporu. Súd pri tomto rozhodovaní musí vyhodnocovať nielen výšku hodnoty sporu, ale rozhodne aj jeho charakter. Musí pritom riadne a presvedčivo zdôvodniť, prečo v konaní nepriznal úspešnému účastníkovi náhradu trov. Na použitie ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nestačí konštatovanie, že trovy konania sú neprimerané voči uplatnenej pohľadávke, aj keď neprimeranosť trov konania k pohľadávke je zákonným predpokladom. V tomto prípade okrem iných dôvodov vyplývajúcich z charakteru sporu krajský súd ani nepovažuje uplatnenú náhradu trov konania za neprimeranú k výške uplatnenej pohľadávky. Pri rozhodovaní o trovách je potrebné postupovať primárne podľa ustanovení o náhrade trov na základe úspechu v konaní a len v osobitných zvlášť odôvodnených prípadoch aj podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí

všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka je presvedčená, že jej mala byť priznaná ako úspešnej účastníčke náhrada trov konania.

Podľa presvedčenia ústavného súdu treba argumentáciu krajského súdu považovať za dostatočnú a presvedčivú. Nemožno teda dospieť k záveru, podľa ktorého by rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania malo byť arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Na uvedenom závere nič nemení okolnosť, že sťažovateľka je iného názoru. Jej odlišný právny názor totiž nemôže sám osebe bez ďalšieho zakladať porušenie označených článkov listiny a dohovoru.

Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že v danej veci sa má postupovať v zmysle § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, keďže zastavenie konania zavinilo nad akúkoľvek pochybnosť ministerstvo, ktoré o žiadosti o odškodnenie v zákonnej lehote nerozhodlo, čím vznikla na strane sťažovateľky potreba uplatniť nárok súdnou cestou. Rovnako bolo nesporné, že šlo o drobný spor v zmysle § 200ea ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Sporná bola vo veci naproti tomu interpretácia a aplikácia ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

Vo všeobecnosti platí, že rozhodovanie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom, alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013).

Ako sa zdá, v ustanovení § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa uvádzajú dôvody hodné osobitného zreteľa skôr vo všeobecnej rovine s tým, že ustálenie konkrétnych dôvodov hodných osobitného zreteľa je vecou posúdenia súdu v tom-ktorom prípade. Napriek tomu je napríklad v tomto ustanovení konkretizované, že dôvodom hodným osobitného zreteľa je aj okolnosť, či úspešný účastník konania uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patrí. Naproti tomu ustanovenie § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku sa javí byť odlišnej povahy v tom zmysle, že sa tu definuje konkrétny dôvod nepriznania, resp. zníženia náhrady trov. Tento dôvod spočíva v tom, že trovy konania sú v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke. Zákon teda v tomto prípade označuje za dôvod moderácie (zmiernenia) výšky náhrady trov neprimeranosť výšky týchto trov.

Z pohľadu ústavného súdu treba považovať za rozhodujúce, že pohľadávka uplatňovaná pred všeobecným súdom (3,87 €) je 18,78-krát nižšia ako sťažovateľkou uplatňovaná výška náhrady trov konania (72,69 €). Ide o tak výrazný nepomer medzi uplatňovanou pohľadávkou a výškou náhrady trov, ktorý bez ohľadu na ďalšie faktory robí stanovisko krajského súdu dostatočne presvedčivým.

Vo všeobecnosti možno ešte uviesť, že treba súhlasiť s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého ustanovenie § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku je ustanovením s tzv. relatívne neurčitou hypotézou ponechávajúcou na zvážení súdu, či trovy konania sú voči uplatnenej pohľadávke neprimerané, resp. čo vôbec pod neprimeranosťou treba rozumieť. Ide teda o také ustanovenie, ktoré dáva relatívne široké medze pre sudcovské uváženie, resp. sudcovský zmysel pre spravodlivosť. Takúto povahu tohto ustanovenia zreteľne dokumentujú aj viaceré rozhodnutia krajského súdu, na ktoré sťažovateľka poukázala. Kým v niektorých sa dospieva k záveru o neprimeranosti výšky trov voči výške pohľadávky vždy vtedy, keď sú trovy vyššie ako pohľadávka (napr. aj v teraz skúmanej veci krajského súdu sp. zn. 9 Co 259/2013), v iných rozhodnutiach sa pre účely konkrétneho prípadu pripúšťa, aby boli trovy považované za primerané, i keď sú vyššie ako vo veci samej uplatňovaná pohľadávka (napr. vo veciach krajského súdu 5 Co 434/2012, 5 Co 492/2012, 5 Co 259/2013).

Ako na to ústavný súd už poukázal, neprimeranosť výšky trov konania v porovnaní s výškou pohľadávky uplatňovanej v spore vo veci samej je v predmetnom prípade natoľko markantná, že ústavný súd nevidí dôvod na to, aby zasiahol do voľného uváženia krajského súdu, ktoré rozhodne nevybočuje so zákonom stanoveného rámca vyplývajúceho z ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Treba tiež dodať, že hoci nepochybne bolo vecou slobodnej vôle sťažovateľky rozhodnúť sa, že viaceré nároky uplatňované voči rovnakému subjektu na základe rovnakých skutkových okolností uplatní vo viacerých samostatných žalobách, zároveň musí sťažovateľka znášať v súvislosti s náhradou trov konania prípadné možné následky vyplývajúce z takéhoto jej postupu vedúceho k uplatňovaniu drobných nárokov v zmysle § 200ea ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Napokon ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 210/2013-28 zo 4. júla 2013 (vo veci brata sťažovateľky M. v obdobnej veci) nie je pri riešení jadra sporu bez ďalšieho aplikovateľný na prípad sťažovateľky. Je to dané skutočnosťou, že v prípade brata sťažovateľky M. rozhodol krajský súd o nepriznaní náhrady trov konania nie na základe ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho

poriadku pre bagateľnosť predmetu konania (ako to je v predmetnej veci), ale v zmysle ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, teda z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Nález ústavného súdu preto celú vec analyzuje a posudzuje z pohľadu ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, teda z odlišného pohľadu ako v predmetnej veci.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2013